

POČASNAJ BÓH

ČASOPIS EVANGELSKICH SERBOW

7. číslo · ISSN 0032-4132

Budyšin, julij 1982

Lětnik 33

Hrono za julij:

K swobodze sće powołani! Hladajće so, zo njedaće přez swobodu rum wašej sebičnosći!

Gal. 5, 13

Swoboda – tute husto mjenowane, husto sławjene, husto swarjene a husto njezrozumjene słowo! Francoska byrgarska rewolucija staji hesło: „Swoboda, runosć, bratrowstwo!“ napřečo wot zwjazka mjez cyrkwu a trónom charakterizowane towaršnosći. A tola je swoboda wažny faktor křesćanskeho poselstwa.

Sto měni japoštoł Pawoł z našim słowom?

Najprjedy něšto k zwiskej našeho hrona a k wuznamej słowow: Najlěpje je, hdyž wozmjete sej bibliju do ruki a přeči- taće sej cyły wotrězk 5, 13–26 w zwisku. Potom je hižo bjez wulkeho wukładowanja pytnýc, što Pawoł tu žada.

Město słowa „sebičnosć“ steji tam poprawom „mjaso“. Za tute słowo nimamy w našich modernych rěčach žaden prawy wuraz. Pawoł wužiwaše je tu tak, kaž wužiwachu je Židza a woni wědzachu, što je z tym mjenjene.

„Mjaso“, to je čłowjek tajki, kaž so won w swoim wšed- nym žiwjenju, sam na sebje stajeny, dožiwja a zadžerži. To je čłowjek po svojim čěle, kaž je won hłodej, nahoće, chorosći a smjerći wusadženy, wot tysac strachow wobdaty a wot mno-

ho starosćow honjeny, wot mnohich njedostatkow k wšela- korym požadosćam a chcyciwosćam nučeny.

Při tym je stajnje cyły čłowjek mjenjeny. Židza wědža wězo, zo može čłowjek „ja“ prajić, zo ma won dušu a wutrobu a zmysl, ale to njeje, kaž husto pola nas, w napřećiwku k čělu widžane abo wot čěla wotdžělene, ale to sluša k prawemu čłowjekej. Tak ja čłowjek z čětom a dušu „mjaso“.

Hdyž pak je won to za sebje sameho, hdyž won nochce w poslušnosći Bohu napřečo so wobdžělic na Božej dobroćiwosći, kotraž přeco zaso znowa stworja, hdyž je won potajkim bjez- wobhladniwy svojim sobučłowjekam napřečo, hdyž won jim njepomha, potom je jeho „mjaso“-byće dospojnje zle.

Tu w lišće Galatskich a tež hewak husto wužiwa Pawoł slo- wo „mjaso“ w tutym zmysle jako zła sebičnosć. „Mjaso“ je tak zła, loza woprawdžitosć hrěcha, kotraž ma smjerć w sebi a hrěšnikam smjerć přinjese.

Z tuteje woprawdžitosće hrěcha sebičnosće su křesćenjo wu- swobodženi. Tak dołho pak, kaž su woni hišće „w mjasu“ – to rěka: nětko, w swoim zemskim žiwjenju z čětom –, dyrbja woni wšo činić, zo njeby hrěch so zaso zadobyl do wopraw- džitosće jich křesćanskeho žiwjenja, kotraž je wot sebičnosće wuswobodžena. Hewak padnje křesćan wróčo do zleje sebič- nosće wot hrěcha wobknježeného mjasu.

Hdžež je wěra do Chrystusa žiwa, tam knježi hinaši duch: Duch boži, kotryž ma swoju normu w lubosći křižowaneho Chrystusa a kotryž je tohodla mójny impuls k lubosći.

Křesćanski duch měri so na to, njedostatki a nuzu blišeho z nim zchromadnje njesć a tak wšitke slabosće „mjasu“ přez pomocnu dobroćiwosć přewinyć, město je přez bjezwobhlad- niwu sebičnosć rozmnožić.

Tak daloko sym scěhował wukładowanju nětčišeho biskopa Ulricha Wilckensa w jeho tež pola nas wušłym Nowym zakon- ju.

Slyšimy tute rjane a mudre słowa a wone so nam zawěsće lubja. Tak je to husto, hdyž křesćenjo přédowanja slyša. Ale spytajmy tola jónu, to na **swoje** žiwjenje počahować.

Křesćan je po słowje japoštoła Pawoła potajkim tón, kotryž je sebičnosć přez božu hnadu wotbyl, kotryž je swobodny wot sebičnosće. Křesćan služi lubosći, kotraž je dźělbraće na stworejacy skutku božim. Přez lubosć dže boži stworejacy skutk w swěće dale, přez nju stwori so stajnje zaso nowe, wot Boha pochadžace.

Mamy tajkich křesćanow, kiž su sej to woprawdže za cyły zmysl svojeho žiwjenja scínili. Myslu tu na přikład na naše diakonisy, kotrež dospojnje njesebičnje w křesćanskej lubosći za druhich dźělaja.

Su pak džensa, bohudžak w rosćacej měrje, tež křesćenjo, kotřiž su sej starosć wo tak mjenowany „Třeći swět“ do wu- troby zapisali. Woni njerěča wo tym, što snadź pola nas po- brachuje, ale woni mysla na to, zo w tutym swěće stajnje 800 milionow ludźi hłód trada, a woni pytaja za pućemi, jim pom- hać. Woni wužiwaja tohodla džakownje móžnosće cyrkwin- skeje a statneje solidarity za tute ludy.

Druzy mysla wosebje na to, zo je naš wobswět wot stajnje rosćaceje produkcije wohroženy. Woni wědža, zo škodži che- mija našemu wobswětej a mnohe druge maćizny, kotrež wot- padaju při produkciiji materielných kubłow našeho bohatstwa tež. Tući křesćenjo su tohodla wědomje hinak žiwi. Woni nje- žadaja za wonkownym, materielnym polěpšenjom svojeho a druhich žiwjenja, ale za hódnotami, kotrež su čłowjeka hód- niše. Za nich njeje awto, kamorowa scěna, drohe drasty, deli- katne jědze a ekskwizitne wěcy to, za čimž woni žadaja, ale přecelstwo, towaršliwosć, rozmołwy, kniha. Woni činja to pak w zmyslenju, svojim sobučłowjekam pomhać přez to, zo wu-

chowaja wobswět před zničenjom a zo jim poskićeja čłowjeka hódniše kubla žiwjenja.

Zaso druzy su mjenjenja, zo je trjeba, w službje k blišemu, cylej towaršnosći služić. Tuto mjenuje so towaršnostna abo politiska diakonija. Woni wopruja mnoho mocow a časa w tu- tej křesćanskej službje lubosće. Wojuja přećiwo rezignaciji, přećiwo tomu, so na priwatne, indiwiduelne, wróco sčahnyć a za sebje mały zbožny swět sej natwaric.

We wokomiku je jara wažne polo, sebičnosć přewinyć a křesćansku lubosć k blišemu přesadzić w swojim žiwjenju, boj wo zdźerženje swětowego měra a za wotbrónjenje. Wójna je,

kaž je jedyn wulki křesćan prajił, najwjetši hrěch přećiwo kazni křesćanskeje lubosće. Tohodla njeboja so křesćenjo, kotřiž su sej tute polo wubrali, žaneje prócy a žanoho boja, zo by so měr wobchowal a zo by přišlo ke krokam wotbrónjen- ja.

Možnosćow, křesćansku swobodu wot sebičnosće mjasa, hrě- cha do wšedneho žiwjenja přesadzić, je wjele. Ale tež spyto- wanjow, mjasej rum dać, je mnoho! Stajny boj křesćanskeje duše je trěbny, zo by swoboda dobyla! Boha mamy w tutym boju na swojej stronje!
Cyril Pjech

Hornjołužiske bazisowe zchromadženstwo

W zchromadnym džěle z Křesćanskej měrowej konferencu (CFK) w NDR su w serbskich wosadach Hodžij, Bukeycy, Rakecy a Horni Wujězd nastali bazisowe skupiny. Tute su so nětko zwjazali do Hornjołužiskeho bazisowego zchromadženstwa (Oberlausitzer Basisgemeinschaft). Tute je za dalše skupiny wotewrjene. Wone džěla we wobłuku Eku- meniskeho bazisowego seminara (wo lě- tušim rozprawjachmy w poslednim čis- le) Rakecy ze wšelakimi skupinami w našim kraju a we wukraju hromadže.

Zrozumimy so jako baňki (Zellen) wo- sady Jězu Chrysta, kotrež su sej na swo- jim městnje wědomje swojeje zamołwi- tošće za swět a pola kotrychž je tute wědomje w poslednim času so stajnje bóle wožiwiło. W „Přemyslowanjach k rozmołwje wo křesćan-byću jako stro- nubračće za sprawniši swět“ („Überle- gungen zum Gespräch über Christsein als Parteinahme für eine gerechtere Welt“ – to je 12stronski zešiwk z teza- mi k tutej rozmołwje, kotrež su so 7 króc wobdžělali a potom wot Rakečanskih wosadnych a sobustawow CFK-skupiny fararjow w Budyšinje schwalili – přisp. red.) je naša pozicija wopisana.

Smy jako bazisowe skupiny w zwuče- nych wosadach žiwi (abo tworimy nad- farske skupiny), bjeztoho zo bychmy so wot nich wotkapslowali. Při tym přocu- jemy so, zo wostanjemy z druhimi we wosadze wo našim zasadžowanju a wo našich dopóznacach w rozmołwje, tež tam, hdžež nas jako mału mjeńšinu nje- zrozumja, zle pohladuja a njeprěćelcse napřečo stupaja.

K bazisowemu zchromadženstwu słuša, štož je z našimi zasadami přezjedny a štož je we wobłuku džěla našich skupin a zchromadženstwa zwólniwy k přidat- nemu woporej na času, pjenjeczach a mocach. Zwisk mjez skupinami zchromad- ženstwa wudžerzuje so přez prawid- łowne schadžowanja, zchromadne semi- nary a akcije a přez bazisowy wokolny list.

Wěmy so přez naše mnohe kontakty z ekumeniskim bazisowym hibanjom zwjazani. Słowo bazis je při tym klučo- we slovo za myslenje a jednanje wot- deleka sem.

Rozsudne impulsy mamy wot CFK w NDR a smy za nje džakowni. Smy sobu- džělacerjo CFK abo džělamy z njej hro- madže w Ekumeniskim bazisowym semi- narje. Z tym smy zdobom džěl bazy měroweho hibanja w našim kraju.

Wuznawamy so wuraznje tež k eku- menje wšěch tych a z tym k sobudžělu

ze wšěmi tymi, kotřiž w našim kraju a w druhich krajach wot rozdžělnych po- zicijow, nazhonjenjow a spóznacow sem so zasadžuja za měrliwy a sprawniši swět.

Naš přinošk je so nam wažny stał scěhowacych přičin dla:

- hladajo na měr wohrožowacu si- tuaciju w swěće
- přez naše zchromadne džělo z Kře- scćanskej měrowej konferencu
- dla neutralistiskich (zo nochcedža so na žadnu stronu stupić, chcedža „mjez frontami“ stać) a na jednot- liwca orientowanych započatkwow džěla za měr w našich cyrkwjach
- dla liwkosće člonow našich cyrk- wjow napřečo prašenjam měra a sprawnosće.

Džělo na Měrowym katechizmje, z ko- trymž smy w našim bazisowym semina- rje započeli a na kotrymž so skupiny a jednotliwcy z krajow z rozdžělnymi to- waršnostnymi poměrami wobdžěla, zro- zumimy jako konkretny nadawk, kotryž nas we wokomiku najbóle zaběra.

Za džělo w našej wokolinje widžimy w tutym zwisku kopicu dalšich nadaw- kow, kotrež je na př. CFK-młodžinska komisija w lěće 1979 zestajala a kotrež su stajnje hišće načasne. (Tute zestaje- nje móže so tu skazać.)

(přel. z wosadneho łopjena Rakečanskeje wosady „der kalender“ 3 – 82)

Cyrkwinske zetkanja z Ernestom Cardenalom w NDR

Za čas oficielnego statneho wopyta ministra za kulturu Republiky Nikara- gua, patra (katolskeho duchowneho) Er- nosta Cardenala, w Němskej demokra- tiskej republice wosrjedž apryla přiń- dže tež k zetkanjam ze zastupjerjemi cyrkwjow w NDR.

Předsyda Konferency Ewangelskich cyrkwinskih wjednistwow, biskop dr. Krusche, wuzběhny při hosćinje k česí hosća dnja 14. apryla w postrownych słowach, zo so wosobina a skutkowanje Ernesta Cardenala we wosadach NDR, wosebje mjez jich młodymi wěriwymi, wysoko česćuje. Ernesto Cardenal zwo- prawdža za nich, kiž sej jeho česća, zo słušeja lubosć a wojowanje, boj, medi- tacija (rozpominanje), modlitwa a zwa- žene, zwažliwe žiwjenje hromadže. Přez njeho su so křesćanam w NDR bytostne wěcy na njezapomnite wašnje rozjasnili, dokelž Cardenal je Chrystusa „jako toho před woči stajił, kiž iděntifikuje (so z nimi samsny, runy, čini) so z chudymi a poniženymi“ a Cardenal wustupuje

tohodla „za jednoru, bratrowsku, wot křiža poznamjenjenu cyrkej“. Krusche praji, zo je Cardenal pokazał, zo njesmě so z ewangelij k kult sćiníc, ale zo „ma ewangelij začić do cyle normalnych wšednych žiwjenskich počahow a zo ma so wón wusutkować w nowym pomě- rje čłowjeka k čłowjekej“. Cardenal je nadžiju na kralstwo „hluboko do sta- wiznow nutř sčahnył“, wón njeje ženje namóc (Gewalt) wostawjał, ale tež jasnje pokazał, zo „móže krótkodobne nałožo- wanje namocy jedna postawa lubosće być, hdyž je čerpjenje jednoho luda wšu měru překročilo“.

W swojej wotmołwje dopomni Carde- nal na to, zo su jeho z NDR mnohe zna- mjenja zchromadnosće docpěli, a ryo- waše doraznje wohroženje młodeho sta- ta narodneho wozrodženja w Nikaragua přez ameriski imperialism. Najebač to, praji wón, chcedža woni wostać při „re- woluciji lubosće“, tež hdyž je trjeba, měr z brónjemi ludu zakitować a wob- chować. Wón dopomni na słowo sandi- nistow „Najlěpša wojna, kotruž móže- my dobyć, je ta, kotruž njetrjebamy wjesć“. To je stejišćo křesćanow w re- woluciji.

Po přiěcu wopyta Ernesto Cardenal Berlinski Stephanus-Stift a zetka so tam z 200 młodymi křesćanami z NDR, z ko- trychž běchu mnozy před tym z Carde- nalom měli kontakt přez listowanje. Wutrobne zetkanje skonči so z modle- njom wo měr.

Dnja 16. apryla wopyta minister z Ni- karaguy w Lipsku mjez druhim tež cyr- kej swj. Tomaša. W nadawku krajneho biskopa dr. Hempela postrowi jeho tam superintendent Richter. Wón narěča je- ho jako muža, kiž je zdomom minister a křesćan, kiž zwjazuje kontemplaciju (zhladowanje na wěčne wěrnosće) a wšedne žiwjenje. Superintendent dopomni na čerpjenja Nikaraguaskeho lu- du a na žiwjenski puć Ernesta Carde- nala, kiž je sobu wojował w rewoluciji. To je na našu młodžinu wulki začišć činiło, praji Richter.

Po tym, zo bě Tomas-organist profesor Kästner na Schuke-pišćelach twórbu Bacha zahrál, položi minister kwěćel na row Jana Sebastiana Bacha a zapisa so do hóstneje knihi cyrkwyje. Ernesto Car- denal bě jara jimany a praji, zo budže wo wopyće doma rozprawjeć a zo budže- ja so wosebje křesćenjo jeho kraja jara nad tym wjeselić.

Statny hosć wopyta dale w Berlinje ewangelsku Marijinu cyrkej a katolsku katedralu swj. Jadwigi.

Na kóncu swójeho wopyta bě wón w Drježdžanach, hdžež wopyta wuznamne městna kultury a so znowa zetka ze stat- nym sekretarom za cyrkwinske praše- nja, Klausom Gysijom, kotrehož bě hižo w Berlinje zetkał.

Po wopyće Drježdžanskeje katolskeje katedrale přija ministra biskop Gerhard Schaffran, předsyda romsko-katolskeje Berlinskeje biskopskeje konferency, k wuměnje mjenjenjow. ena

Naše nowiny a časopisy před 100 lěta

Njedzela, 9. julija, sta so na swjatočne wašnje položenje zakładneho kamjenja twarjomneje serbsko-katholskeje cyrkwe w Baćonju. Poswjećenje sta so přez biskopa Bernerta z pomocu k. seniora Kućanka a fararja Hórnik z Budyšina a fararja Wornarja z Chrosćic. Nimo tutech knjezow wobdźěli so hišće wjele fararjow a wučerjow a wulka syła ludu ze wšech stronow serbskeho kraja, 1500 duši, na tutej swjatočnosti, kiž so z wulkej pychu k dospołnej radosi wšech přítomnych dokonja. Swjedženske spěwy spěwaše při tutej skladnosći z chwalbu znate serbske spěwarske towarstwo „Jednota“ z Chrosćic pod nawjedowanjom swojeho dirigenta k. kantora Pjeťaša. Do zakładneho kamjenja buštej wopomnjenskeje lisćinje, kotrež bě k. farar Hórnik jako sekretar twarskeho wuběrka wudźěłał, po tym zo bě je zjawnje předčitał, zapoloženej. Tutej lisćinje běštej laćonscy, serbscy a němscy spisanej a stej z wobšěrnej rozprawu wo cylem swjedženju w 14. čísle „Katolskeho Posoła“ dospołnje wočišćanej. Z tutymaj lisćinomaj so hišće sobu zapoložichu 3 čísla Kath. Posoła wot 20. februara a 20. měrca 1869 a 1. julija 1882, čísla Serbskich Nowin wot 8. julija a „Bautzener Nachrichten“ wot 9. julija t. l., Catalogus cleri, dvě swjećatce ze serbskim tekstom a marka z l. 1881. Poswjećene maju być hłowny wołtar kaž cyła cyrkej Wutrobje Jezusowej a pobočnej wołtarje Boharodźicielce a ss. słowjanskimaj japoštołomaj Cyrillej a Methodijej. Twar Baćonskeje cyrkwe je skutk katholskich Serbow, kiž su wot lěta 1869 sem bjez wustaća swoje šerjepatki k tomu přinošowali a hač do 15. julija 1882 ze samsneje mocy 53 462 mk. 75 np. nahromadźili. Podawamy tutu rozprawu předewšěm sobu za dopokaz, što tež mała črjódka zamóže, hdyž jeno z wutrajnosću a nje-sebičnosću skutkuje, a nadźijamy so, zo so po přikładze našich katholskich bratrow cyły serbski lud zjednoti a sebi ze zchromadnymi mocami widžomne duchowne srjedzišćo, serbski narodny dom, w Budyšinje natwari. To je jeho najpřednější a najwažnější nadawk, wot kotrehož jeho byće a njebyće wotwisuje.

Lužica awgust 1882

MARTIN LUTHER Wobrazy z jeho žiwjenja

Što bě Martin Luther? W běhu lětstotkow namakamy mnoho wšelakich wotmołwow na tuto prašenje. Jednym bě wón nošer wěrneho ewangelija, tamnym šćepjer cyrkwy, čert ze sydom hłowami. Zaso tamnym bě wón wosebje ze swojimi zaslužbami za Němsku wažny, a druzy jeho stawjachu jako wuswobodźerja z njeswobody srjedźowěka. Rady su sej ludžo legendy — mjenje abo bóle wěrne — wo jeho žiwjenju powědali.

1983 swjěća ewangelske cyrkwy wosebity jubilej: 500 lět po narodženju Martina Luthera. Znowa steji prašenje: Što bě Luther? Chcemy w tutej seriji jeho žiwjenje a skutkowanje předstajić. Njetrjebamy so boječ jeho slabych stronow, nchcemy pak tež pomjenšić jeho zaslužby wo wučbu cyrkwy. Sym so prócował, přeco zaso Lutherej samomu rěčeć dać (posłowny přełožk z jeho ja-driweje rěče pak njebě přeco móžny). Bych so wjeselił, hdyž by serija dobry wothłós pola swych čitarjow namakała.

Jan Malink

1. Dźěćatstwo

Pisamy lěto 1483. Margareta Lutherowa woćakuje swoje druge dźěćo. Njedźiwajcy toho nastaji so jeje muž Hans z cyłej swójbu na pućowanje. Wón chce dźěto w Mansfeldskich koporowych podkopych namakać. Na domjacym kuble w Mohra, hdžež hač dotal ze swójbu bydleše, bě jenož městno za młódšeho bratra, a Hans njecha jemu cyłe žiwjenje jako wotroček sluzić. 10. nowembra docpěja Eisleben, tola njemóžeja dale pućować: Tři dny pozdžišo porodži Margareta Lutherowa swojeho drugeho syna. Staršej pomjenowašaj jeho po swjatym přichodneho dnja, po Měrcinje.

Nan njebě wot doma ničo drugeho sobu přinjesł hač krutu wolu a pilnu ruku. Tola Eisleben njeskičeše młodej swójbe doć možnosćow, tuž zasydli so lěto pozdžišo do Mansfelda. Tu namaka nan dźěto w hórnistwje. W běhu lět zbohlatny tak, zo zchromadnje z tamnymi hórnikami někotre mjenje podkopy wobsedžeše.

Kajke běše dźěćatstwo pozdžišeho reformatora? Luther sam so jako dorosćeny jenož na krutu ruku nana a maćerje

dopomni. Nan běše mēnjenja, zo je prut dźěćom runje tak trjeba kaž jědź a piće. Najmjenje přendženja přećiwu woli staršej so z pukami chłostachu. A tola, staršej mēnješaj we wutrobje jara derje ze swojimi dźěćimi. Spoznajemy to na tym, zo nan Martina na šulu sćeše, haćrunjež to w tehdyšim času docyła samozrozumliwe njebě.

Wosom lět wopytowaše Martin Luther měšćansku zakładnu šulu. Tola na koncu ničo drugeho njewobknježeše hač čitać, pisać, spěwać a trochu laćonšćiny. Nje-možemy wězo tehdyšu šulu z dzensnišej přirunować. Skromne bě wuhotowanje: někajka čmowa stwička dosahaše za cyłu šulu. Skromna běše tež pedagogika wučerjow: Najčasćišo wužiwanj „ku-blanski srědk“ běše prut. Tež Luther bě jon jara dokładnje zeznał, haćrunjež běše jedyn z najlěpšich šulerjow.

Wot lěta 1497 chodžeše, kaž bychmy džensa prajili, na wyšu šulu, přenje lěto w Magdeburgu, tamne lěta w Eisenachu. Najskerje bě so nan dopomnił, zo móhl Martin pola Lutherec přefelstwa w Eisenachu tuňšo žywy być hač w Magdeburgu. Swójba Schalbe-Cotta, pola kotrež Martin něk bydleše, běše jedna z najpobožnišich cyłego města. Pola njeje so Martin k přenjemu razej z wědomym křesćanskim žiwjenjom zezna. Dotal značeše křesćanstwo a cyrkej jenož jako něšto zwonkowneho: kemši chodźić a kaznje z hłowy wuknyć. Nětko pak widžeše, zo je wěra předewšěm wěc wutroby a zo njese wěra bohate plody: lubosć k blišemu. Martin přiwza tuton ideal křesćanskeho žiwjenja z cyłej wutroby a je jemu tež pozdžišo swěrný wostał.

Jako 18lětny zakonči šulu a wopuši Eisenach. Poda so do dalšeho dūrinskeho města, do Erfurta.

Luther wo swojim dźěćatstwje:

Mojej staršej staj ze mnu jara krutaj bytoj, buch tohodla chětro spłōeny. Mać mi jōnu worjecha dla telko pukow namēri, zo krej bēžeše. Jeju chutnosć a krute žiwjenje, kotrež ze mnu wjedžešaj, bē přičina, zo pozdžišo do klōštra bēžach a mnich buch; ale mēnješaj z wutroby derje ze mnu.

Film wo Martinu Lutheru

Filmowe towarstwo NDR DEFA wjerći wot nowembra 1981 wjacedželowy film wo žiwjenju a skutkowanju dr. Martina Luthera. Film ma hač do jubilejneho lěta 1983 hotowy być, hdyž so woswjećá 500. narodniny Luthera.

Sceny njejsu so jenož w NDR, ale tež w susodnej ČSSR natočili.

Titulna rōla Luthera je wobsadźena z nošerjom statneho myta Ulrichom Theinom, a za dalše rōle su wupytane druge wuznamne wosobiny hrajerstwa NDR.

Dūrinski ewangelski tydzenik „Glaube und Heimat“ pisa, zo wobsadźenje filma z najlěpšimi hrajerjami dawa nadźiju k wulkim woćakowanjam. Nowina pisa: „Awtorojo seriala su dobyli ze studija materiala cyły rjad nowych spōznacow, kotrež dowola hrajerjam zdžěla njewšedny a njezwučený pohlad na wulkeho reformatora a na jeho rowjenka, Thomasa Mūntzera. To zwyšuje zamōwitosć, kotruž ma jako scenarist Hans Kohlhas a režiser Kurt Veith. To zwyšuje tež zamōwitosć dźiwadźelnikow, kiž w filmje wustupuja...“

Režiser praji w rozmōlwe z cyrkwin-skim časopisom, zo wotměchu so prjedy hač so započá z natočenjom filma, wob-

Lutherowy dom w Eisenachu. Tu bydleše wón jako šuler wot lěta 1498 hač do 1501

šerne a intenzivne prihoty. Režiser a scenarist staj přestudowaloj někak 50 žiwjenjopisow M. Luthera a wyše toho staj wěnowaloj wjele časa studijej cyrk-winskich stawiznow. M. Hl.

Za moratorij jadrowych bróni

Moratorij jadrowych bróni rěka, kaž je to Brjeznjew namjetował a za swóy kraj poskićil, zo so „horje dzerži“ (ta-cansce: morare) produkcija a nastajenje raketow z jadrowymi atomowymi rozbu-chadłami.

Za „hnydomny moratorij při nasta-jenju nowych jadrowych bróni, kotrež sahaja do srjedźnych dalokosćow (to je 3 000 hač do 5 000 kilometrow), w Euro-pje a za Europu“ su so wuprajili přez swoje podpismo 1 200 ewangelskich kře-sćanow w NDR. Woni podpisachu „Zwu-raznjenje swojeje wole“, kotrež bě so před jutrami při zarjadowanju w Ewan-gelskej akademiji w Berlinje wobzamk-nyło a na puč posłało.

Tute zwuraznjenje wole (Willensbe-kundung) dawaje so potom tři njedźele dołho wot bazisowych skupinow CFK (Křesćanska měrowa konferenca) wot jedneje k druhej dale.

Wšo hromadže wobdźěli so na tutej „měrowej stafeće“ 16 skupinow abo spěčelenych wosadow, kaž Leuthen, Lubnjow, Eisenhüttenstadt, Rakecy, Riesa, Rangsdorf, Oderberg a Magdeburg.

Stajnje bě to we wosadach tak, zo wot-mě so wosebite zarjadowanje, na ko-trymž wobjednachu so problemy wot-brónjenja a boja wo měr. Rozjasni so tež, što namjety wo moratoriju wozna-mjenjenja a što zamožeja jednotliwcy, hdyž so zromadnje za něšto wupraja, wuskutkować.

Polu nas w Riesy bě so jutrownu pón-dzěl wječor někak 70 wosadnych zhro-madziło. Farar Großmann postrowi dwe-ju zastupjerjow wosady z Rakec, kotrajž běštaj podpisma lužiskich wosadow k nam přinjesoj. Po zawodnych a in-formowacych słowach rozwi so wote-wrjena a horca diskusija. Běchu mjez nami młodostni, kotřiž mějachu wěste će-že ze swojim zasadženjom za měr, ale běchu tež wosadni mjez nami, kiž skoro wuznawarsce so za měrowu politiku na-šeho stata stajichu, kiž wuznachu, zo woznamjenja za nich měr a socializm to same. Na koncu podpisachu wšityc přitomni žadanje za moratorijom.

Podpisma dadža so dale do New Yorka na II. wosebite posedženje Zjednoče-ných narodow (UNO) wo prašenjach wotbrónjenja, kotrež so w juniju započ-nje. C. Pjeh

Přeni króc so w Bjezdowach zwonješe!

W léce 1964 založichu statne instancy w Bjezdowach (Klein Partwitz) kěr-chow. Natwari so tež hala za pohrjebne swjatočnosće. To sta so tohodla, dokelž dyrbbeše so wjes Parcow (Groß Partwitz) 1969 wotbagrować. Někotři wjesnjenjo z Parcowa natwarichu sej w Bjezdowach nowe domy a mnozy, kotřiž zasydlichu so dale přeč, pochowachu tu swojich ze-mrětych přiwuznych.

Prjedy hač so kěrchow zarjadowa, dyrbjachu zemrětych wěriwych w Blu-nju, kotryž je 3 km zdaleny a do ko-trehož Bjezdowy po wosadže slušaja, po-chować. Tež Zabrod slůša wot léta 1973, jako natwari so w Blunju drjewjana cyrkej, do Blunja.

Hač do léta 1973, jako natwari so w Blunju cyrkej, dyrbjachu křesćenjo ze

Zabroda, Blunja a Bjezdowow do Woje-rec kemši chodžić.

Je tež dopokazane, zo je nowa wjes Bluň po wulkim mórje z cyrkwu a kěr-chowom tež za Bjezdowy předwizdana byla.

Farar Winkler, kotryž přesydlil so po wotbagrowanju Parcowa do Blunja, ko-tryž bě před tym wot Parcowa wotwis-ny, dzeržeše w kapali na kěrchowje ke-mše. Kóždy dwě njedźeli tež w kapali w Zabrodze. Tuta bě so wokoło léta 1900 na kěrchowje natwarila. To bě za star-šich wosadnych wulka pomoc, dokelž bě do Wojerec čětro daloko.

Nětko je so dawne přeće spjelniło: W Bjezdowach powěsny so jenički zdźeržany zwon z Parcowa do podsta-wka za zwony pódla kapaly na kěrcho-wje.

Zwón je 1927 laty a wisaše před tym w drjewjanej wěži pódla drjewjaneje cyrkwe w Parcowje. Tuta bě 320 lět sta-ra. Hišće džensa je we Łutach tajka wo-sebita drjewjana zwonowa wěža. Naš zwón bě so wot léta 1969 w Bjezdowach chował.

Nětko woła zwon w Bjezdowach ke-mšerjow ke kemšam a přewodžerjow k pohrjebaj w wšitkich, kiž jeho zwonje-nje slůša, k modlitwje. Günter Wolf

Wo piščelach

Džensa njemožemy sej hižo kemše bjez přewoda piščelow předstajić! A to-la je poměrnje dołho tralo, zo wohlada tutón „kralowski nastroj“ cyrkwinske rupy.

Započatki piščelow sahaja daloko do předkřesćanskich časow. Wone běchu wobľubowany nastroj při swětných swjatočnosćach.

Přenje naspomnjenje piščelow w kře-sćanskich cyrkwach je někak ze 6. lět-stotka. Ale hač do 10. lětstotka běchu wone hišće jara rědko. Wot džesateho lětstotka pak počachu so bóle w cyrk-wjach přesadzować.

Reformacija njebě w přenim času pi-ščelam přichilena. Někotři horliwcy wo-znamjenjachu je jako bamžowske, jako djabołski nastroj a wotstronjowachu je z cyrkwjow.

Luther njebě z tym přezjedny a změ-rowa hidu přećiwu piščelam, hačrunjež bě sam bóle za wjacehlósne spěwanje.

Piščele docpěchu wjeršk swojeho wu-znama w přenjejoj počojcy 18. lětstotka, w času napjeća mjez prawowěrivosću (orthodoksiju) a pietizmom. Tehdom do-zrawichu najkrasniše plody ewangelske-je cyrkwinskeje hudźby, džěla Jana Se-bastiana Bacha. Jeho jónkróčne piščel-owe twórby, kantaty a oratorije běchu wosebje za cyrkwinske bože slůžby stworjene.

W 19. lětstotku dóndže k přenjesenju hudźbného wumělstwa do koncertnych žurłow. Cyrkwinska hudźba zhubi staj-nje bóle swoju wodźacu ról a swóy staw w skedźbnosci hudźbného swěta. Zajim hudźbnikow přiwobroćil so wuwicu mo-derneho orchestra.

W tej době je so niwow piščeloweje hudźby při bohoslůžbach znižil a hač do džensnišeho je dobry hrajer na piščelach wulce pytany. M. Hl.

POWĚŚĆE

Bart: Njedźelu Rogate, 16. meje 1982, móžeštaj z božej pomocu swóy złoty kwas woswjećić mandželskaj Pawoľ Wacker a Marja rodžena Šubertec z Kra-kec.

Wonaj staj swěrnaj kemšerjej a čitataj

rady naš „Pomhaj Boh“. Naš bratr Pa-woľ Wacker bě lětdzesatki dołho sobu-staw našeho cyrkwinskeho předsydstwa a je pilnje sobu džělať.

Lubymaj jubilaromaj přejemy z cylej wutrobu Boži škit a kryw za dalše léta žiwjenja!

Budyšin: Wutoru, 25. meje, zetkachu so duchowni serbskeho ewangelskeho konwenta fararjow z redaktorom „Pom-haj Boh“, fararjom Cyrilom Pjehom, zo bychu wuradźowali wo rěčneje stronje časopisa.

Rěcespytnik ze „Serbskeho instituta“, dr. Michałk, dzeržeše najprjedy wuběr-ny referat wo wuwicu serbskeje spisow-nejje rěče. Potom přečita superintendent na wuměnk u prjedawši redaktor při-klady z „Pomhaj Boh“, kotrež měješe wón za wopačne.

W dobrej diskusiji so dojedna, zo ma so tež w našim časopisu naložować hornjo-serbska spisowna rěč a zo su časy, jako so rozeznawaše „katolska“ a „ewangel-ska“ serbsčina, nimo. Wězo su wšelake wosebitosće, wosebje hdyž dže wo „kul-tisku rěč“ abo wo přeložk z biblije, ko-tryž ma druhy teologiski pozadk. Tam ma so wězo rozdzěl wobkedźbować, hdyž tež so tu w zajimje ekumeny hodži di-skutować!

Karl-Marx-Stadt: Tu wotmě so 25. do 28. měrca „Bibliiski kongres“. Na nim wobdźěli so nimo mnohich wopytowa-rjow zjawnych zarjadowanjow 250 staj-nych sobudźělačerjow. Moto kongresa bě „Čas za bibliju“. Hłownej referataj dzeržeštaj naš krajny biskop dr. Jan Hempel a Jenaski profesor Klaus-Peter Hertzsch.

Kaž wuzběhny dr. Ulrich Fick, gene-ralny sekretar Swětowego zwjazka bibliskich towarstwow w nowinarskej rozmołwje, je tajki kongres přeni swo-jeho razu na cyłym swěće, dokelž nje-wobdźělchu so na nim jenož kaž dotal profesorowo, ale we wulkej šěrokości laj-kojo. ena

SERBSKE BOŽE SLŮŽBY

Julij 1982

4. julija

Budestecy 14.00 hodž. kemše z božim wotkazanjom (G. Laser)

Budyšin-Michałska 9.00 hodž. kemše (Albert)

Klukš 8.30 hodž. kemše (Feustel)

Poľpicy 10.00 hodž. kemše (Feustel)

11. julija

Bukecy 8.30 hodž. kemše (G. Laser)

Huska 10.00 hodž. kemše z božim wot-kazanjom (Wirth)

Rakecy 15.00 hodž. kemše (G. Laser)

18. julija

Bart 8.30 hodž. kemše (G. Laser)

Budyšink 10.00 hodž. kemše z božim wotkazanjom (Wirth)

Hrodzišćo 10.00 hodž. kemše (G. Laser)

Poršicy 8.30 hodž. kemše z božim wot-kazanjom (Wirth)

25. julija

Hodžij 10.00 hodž. kemše z božim wot-kazanjom (Wirth)

1. awgusta

Budestecy 14.00 hodž. kemše (G. Laser)

Pomhaj Boh, časopis ewangelskich Serbow. – Wuchadza jónkróc za měsac z licencu č. 0. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Mini-sterkeje rady NDR. – Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. – Hłowny zamołwity redaktor: Farar Cyril Pjeh, 8400 Riesa 11, Windmühlenstraße 17, tel. 72 83. Eksped-icija: Farar G. Lazar, 8601 Bukecy (Hochkirch, Kirchweg 3). Přinoški a dary na konto Sorbi-sche evangelische Superintendentur Bautzen Sp. Bautzen 4962–30–1101 – Ludowe nakładni-stwo Domowina Budyšin. – Index-Nummer 32921 – Čiše: Nowa Doba, čišćernja Domowiny (III-4-9-861)